2024/1264

2024 4 30

TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2024/1264

2024 m. balandžio 29 d.

kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 126 straipsnio 14 dalies antrą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ([1]),

atsižvelgdama į Europos Centrinio Banko nuomonę ([2]),

laikydamasi specialios teisėkūros procedūros,

kadangi:

(1) Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) numatytas valstybių narių ekonominės politikos koordinavimas reiškia, kad laikomasi pagrindinių principų, o tai yra stabilios kainos, patikimi viešieji finansai, pinigų politikos sąlygos ir tvarus mokėjimų balansas;

(2) Sąjungos ekonomikos valdymo sistema, kurią sudaro išsami politikos koordinavimo ir valstybių narių ekonominės politikos priežiūros sistema, padeda valstybėms narėms siekti savo ekonominės ir fiskalinės politikos tikslų. Nuo tada, kai 1992 m. vasario 7 d. Mastrichte buvo sudaryta Europos Sąjungos sutartis ([3]) (ES sutartis), ekonomikos valdymo sistema padėjo pasiekti makroekonominę konvergenciją, apsaugoti patikimus viešuosius finansus ir spręsti makroekonominio disbalanso problemą. Ekonomikos valdymo sistema kartu su bendra pinigų politika ir bendra valiuta euro zonoje sudarė sąlygas Sąjungos piliečiams užtikrinti ekonominį stabilumą, tvarų ir integracinį ekonomikos augimą ir didesnį užimtumą;

(3) Stabilumo ir augimo paktas, kurį iš pradžių sudarė Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1466/97 ([4]) bei (EB) Nr. 1467/97 ([5]) ir 1997 m. birželio 17 d. Europos Vadovų Tarybos rezoliucija ([6]), grindžiamas patikimų ir tvarių valstybės finansų tikslu, kaip priemone sudaryti geresnes sąlygas kainų stabilumui ir tvirtam, tvariam bei integraciniam augimui, grindžiamam finansiniu stabilumu, ir taip padeda siekti Sąjungos tvaraus ir integracinio augimo bei užimtumo tikslų;

(4) trečiajame ekonominės ir pinigų sąjungos etape valstybės narės pagal SESV 126 straipsnio 1 dalį privalo vengti perviršinio valdžios sektoriaus deficito;

(5) Sąjungos ekonomikos valdymo sistema turėtų būti pritaikyta taip, kad būtų tinkamiau atsižvelgta į padidėjusį fiskalinės būklės nevienalytiškumą, valstybės skolą bei ekonominius sunkumus ir kitus pažeidžiamumo veiksnius valstybėse narėse. Tvirtas politinis atsakas į COVID-19 pandemiją pasirodė esąs itin veiksmingas mažinant tos pandemijos sukeltos ekonomines ir socialines krizės pasekmes, tačiau dėl jo labai padidėjo viešojo ir privačiojo sektorių skolos santykis, o tai akivaizdžiai parodė, kad svarbu laipsniškai, realistiškai, tvariai ir ekonomikos augimui palankiu būdu mažinti skolos ir BVP santykį ir deficitą iki apdairaus lygio, užtikrinant laisvę vykdyti anticiklinę politiką, ir spręsti makroekonominio disbalanso problemą, kartu skiriant deramą dėmesį užimtumo ir socialiniams tikslams. Be to, Sąjungos ekonomikos valdymo sistema turėtų būti pritaikyta taip, kad padėtų spręsti vidutinės

([1]) 2024 m. balandžio 23 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).
([2]) OL C 290, 2023 8 18, p. 17.
([3]) OL C 191, 1992 7 29, p. 1
([4]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1).
([5]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).
([6]) 1997 m. birželio 17 d. Europos Vadovų Tarybos rezoliucija dėl Stabilumo ir augimo pakto, patvirtinta Amsterdame (OL C 236, 1997 8 2, p. 1).

trukmės laikotarpio ir ilgalaikius Sąjungos uždavinius, pavyzdžiui, įgyvendinti teisingą skaitmeninę ir žaliąją pertvarką, be kita ko, pasiekti Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119 išdėstytus poveikio klimatui tikslus ([7]), užtikrinti energetinį saugumą, remti atvirą strateginį savarankiškumą, spręsti demografinių pokyčių klausimą, didinti socialinį ir ekonominį atsparumą bei tvarią konvergenciją ir įgyvendinti saugumo ir gynybos strateginio kelrodžio dokumentą, o visiems šiems uždaviniams įvykdyti ateinančiais metais reikės reformų ir tvarių didelių investicijų;

(6) Sąjungos ekonomikos valdymo sistema turėtų būti skatinami patikimi ir tvarūs viešieji finansai ir tvarus bei integracinis augimas, todėl valstybės narės turėtų būti diferencijuojamos atsižvelgiant į jų valstybės skolą bei ekonominius sunkumus ir turėtų būti leidžiama taikyti konkrečioms šalims skirtus daugiamečius fiskalinius planus, kartu užtikrinant veiksmingą daugiašalę priežiūrą ir laikantis vienodo požiūrio principo;

(7) siekiant užtikrinti skaidrią ir bendrą Sąjungos sistemą, grindžiamą pamatinėmis vertėmis, nurodytomis SESV 126 straipsnio 2 dalyje ir prie ES sutarties ir SESV pridėtame Protokole (Nr. 12) (toliau – Protokolas (Nr. 12)) dėl perviršinio deficito procedūros, griežtesnis vykdymo užtikrinimas, kuriuo grindžiama daugiašalė priežiūra, turėtų būti būtinas rizika grindžiamos priežiūros sistemos, kuria sudaromos sąlygos taikyti konkrečioms šalims skirtus fiskalinius planus, atitikmuo;

(8) siekiant supaprastinti Sąjungos fiskalinę sistemą ir padidinti skaidrumą, nustatant kiekvienos valstybės narės fiskalinį planą ir vykdant metinę fiskalinę priežiūrą turėtų būti remiamasi bendru skolos tvarumu grindžiamu veiklos rodikliu. Tas bendras veiklos rodiklis turėtų būti grindžiamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamomis grynosiomis pirminėmis išlaidomis, t. y. valdžios sektoriaus išlaidomis atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos programų išlaidas, visiškai atitinkančias Sąjungos fondų pajamas, nacionalines išlaidas, skirtas Sąjungos finansuojamų programų bendrajam finansavimui, taip pat bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus. Laikantis pagrindinių principų, kuriuos Komisija taiko klasifikuodama sandorius kaip vienkartines priemones ir kitas laikinąsias priemones, tos vienkartinės priemonės ir kitos laikinosios priemonės į grynųjų išlaidų rodiklį taip pat turėtų būti neįskaičiuojamos. Tas rodiklis, kuriam automatinių stabilizavimo priemonių veikimas ir kiti išlaidų svyravimai, kurių vyriausybė negali tiesiogiai kontroliuoti, nedaro įtakos, suteikia veiksmų laisvę anticikliniam makroekonominiam stabilizavimui;

(9) SESV 126 straipsnio 2 dalyje ir Protokole (Nr. 12) nurodyta perviršinio deficito procedūra už 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) deficito pamatinės vertės viršijimą yra nusistovėjusi Sąjungos fiskalinės priežiūros sistemos dalis, veiksmingai daranti įtaką valstybių narių fiskalinei politikai;

(10) siekiant sustiprinti perviršinio deficito procedūrą už SESV 126 straipsnio 2 dalyje ir Protokole (Nr. 12) nurodyto 60 % BVP skolos kriterijaus pažeidimus, daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama nukrypimams nuo Tarybos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 ([8]) nustatyto grynųjų išlaidų plano;

(11) pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali leisti valstybėms narėms nukrypti nuo Tarybos pagal tą reglamentą nustatyto grynųjų išlaidų plano esant dideliam ekonomikos nuosmukiui euro zonoje arba visoje Sąjungoje arba išskirtinėmis aplinkybėmis, kurių vyriausybė negali kontroliuoti ir kurios daro didelį poveikį atitinkamos valstybės narės viešiesiems finansams, jeigu tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu. Todėl toks nukrypimas neturėtų būti registruojamas kontrolės sąskaitoje ir dėl jo neturėtų būti pradėta skolos kriterijumi grindžiama perviršinio deficito procedūra;

(12) pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį vertindama, ar yra susidaręs perviršinis deficitas, Komisija turėtų atsižvelgti į visus svarbius veiksnius. Didelės valstybės skolos problemos atitinkamoje valstybėje narėje turėtų būti laikomos itin svarbiu sunkinančiu veiksniu;

([7]) 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

([8]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

(13) suvokiant, kad geopolitinė įtampa ir saugumo iššūkiai didėja, o valstybėms narėms atitinkamai reikia stiprinti savo pajėgumus, vertinant, ar yra susidaręs perviršinis deficitas pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį, svarbiu veiksniu turėtų būti laikomas valdžios sektoriaus investicijų į gynybą padidėjimas (kai taikytina). Šį veiksnį būtų galima įvertinti pagal Sąjungos vidurkius, vidutinės trukmės tendencijas ar kitus atitinkamus lyginamuosius dydžius, taip pat atsižvelgiant į statistikos taisykles, susijusias su išlaidų karinei įrangai registravimo laiku;

(14) kad būtų galima stebėti faktinius nukrypimus nuo grynųjų išlaidų plano, išdėstytame Reglamente (ES) 2024/1263, Komisija turėtų sukurti kiekvienos valstybės narės kontrolės sąskaitą, kad ilgainiui galėtų stebėti metinius nukrypimus. Kontrolės sąskaitoje esanti informacija turėtų būti vykdymo užtikrinimo veiksmų pagrindas. Visų pirma Komisija turėtų parengti pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį, kai valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis viršija pamatinę vertę, biudžetas nėra beveik subalansuotas arba yra biudžeto perteklius ir kai valstybės narės kontrolės sąskaitoje užfiksuoti nuokrypiai viršija nustatytas metines ar sumines ribas. Biudžetas laikomas beveik subalansuotu, jei bendras valdžios sektoriaus deficitas neviršija 0,5 % BVP;

(15) taikant taisomąjį grynųjų išlaidų planą pagal perviršinio deficito procedūrą, iki Tarybos nustatyto termino bendras valdžios sektoriaus deficitas turėtų būti sumažintas arba ir toliau neviršyti 3 % BVP pamatinės vertės, nurodytos SESV 126 straipsnio 2 dalyje ir Protokole (Nr. 12). Taisomasis grynųjų išlaidų planas pagal perviršinio deficito procedūrą iš esmės būtų toks, kokį iš pradžių nustatė Taryba, kartu atsižvelgiant į poreikį užtikrinti minimalų 0,5 procentinio punkto BVP struktūrinį koregavimą, jei būtų pažeistas deficito kriterijus, arba į poreikį ištaisyti nukrypimą nuo to plano – tai būtų taisyklė, taikoma skolos kriterijaus pažeidimo atveju. Jei dėl objektyvių aplinkybių šio pradinio plano nebebūtų įmanoma įgyvendinti, Taryba turėtų galėti nustatyti kitokį planą pagal perviršinio deficito procedūrą;

(16) valstybių narių, kurioms taikoma perviršinio deficito procedūra, atveju Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, turėtų ir toliau galėti pratęsti perviršinio deficito ištaisymo terminą, jei nustato, kad euro zonoje arba visoje Sąjungoje yra didelis ekonomikos nuosmukis pagal Reglamente (ES) 2024/1263, arba išskirtinėmis aplinkybėmis, kurių vyriausybė negali kontroliuoti ir kurios daro didelį poveikį atskiros valstybės narės viešiesiems finansams pagal Reglamentą (ES) 2024/1263, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu;

(17) konkrečios Reglamento (EB) Nr. 1467/97 nuostatos, susijusios su įmokomis į antrosios pakopos pensijų sistemas, turėtų būti išbrauktos, nes Tarybos nustatytame grynųjų išlaidų plane jau turėtų būti atsižvelgta į su tokiomis įmokomis susijusį pajamų praradimą;

(18) nepriklausomos fiskalinės institucijos įrodė, kad yra pajėgios skatinti fiskalinę drausmę ir stiprinti valstybių narių viešųjų finansų patikimumą. Siekiant sustiprinti nacionalinę atsakomybę, reformuotoje Sąjungos ekonomikos valdymo sistemoje turėtų būti išlaikytas nepriklausomų fiskalinių institucijų patariamasis vaidmuo, kad būtų palaipsniui stiprinami jų pajėgumai. Nuolatinei labiau nepriklausomai Europos fiskalinei valdybai turėtų tekti svarbesnis patariamasis vaidmuo Sąjungos ekonomikos valdymo sistemoje;

(19) turėtų būti nustatytos aiškios perviršinio deficito procedūrų panaikinimo sąlygos. Turėtų būti reikalaujama, kad deficitas ir toliau patikimai neviršytų SESV 126 straipsnio 2 dalyje ir Protokole (Nr. 12) nurodytos 3 % BVP pamatinės vertės, o skolos kriterijumi grindžiamos perviršinio deficito procedūros atveju – kad valstybė narė įrodytų, jog laikosi grynųjų išlaidų plano pagal perviršinio deficito procedūrą;

(20) SESV 126 straipsnio 11 dalyje numatytos baudos neturėtų būti minimalaus dydžio, tačiau jos turėtų būti kaupiamos tol, kol bus imtasi veiksmingų priemonių, kad būtų iš tikrųjų skatinama laikytis pagal perviršinio deficito procedūrą valstybėms narėms pateiktų įspėjimų pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį;

(21) šis iš dalies keičiantis reglamentas kartu su Reglamentu (ES) 2024/1263 ir Direktyva (ES) 2024/1265 ([9]) yra teisės aktų rinkinio dalis. Kartu šiais trimis teisėkūros procedūra priimamais teisės aktais (toliau kartu – ekonomikos valdymo sistemos reforma) reformuojama Sąjungos ekonomikos valdymo sistema, į Sąjungos teisę, vadovaujantis 2012 m. kovo 2 d. Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje ([10]) (SSKV) 16 straipsniu, įtraukiant tos sutarties III antraštinės dalies (Fiskalinis susitarimas) turinį. Remiantis patirtimi, įgyta valstybėms narėms įgyvendinant SSKV, ekonomikos valdymo sistemos reformoje išlaikyta fiskalinio susitarimo

([9]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([10]) https://www.consilium.europa.eu/media/20399/st00tscg26_en12.pdf.

nuostata dėl orientavimosi į vidutinės trukmės laikotarpį kaip priemonės biudžetinei drausmei ir ekonomikos augimui skatinti. Į ekonomikos valdymo sistemos reformą įtrauktas sustiprintas su konkrečiomis šalimis susijęs aspektas, kuriuo siekiama stiprinti nacionalinę atsakomybę, be kita ko, išlaikant nepriklausomų fiskalinių institucijų patariamąjį vaidmenį, ir kuris iš esmės grindžiamas Komisijos 2012 m. birželio 20 d. Komunikate pagal SSKV 3 straipsnio 2 dalį pasiūlytais bendraisiais nacionalinių fiskalinio koregavimo mechanizmų principais. Reglamente (ES) 2024/1263 pateikiama išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, analizė, kurios reikia siekiant atlikti pagal fiskalinį susitarimą reikalaujamą bendrą atitikties vertinimą. Kaip ir fiskaliniame susitarime, laikinai nukrypti nuo vidutinės trukmės laikotarpio plano leidžiama tik išimtinėmis aplinkybėmis pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 ir laikantis nuostatų dėl kontrolės sąskaitos. Panašiai kaip ir pagal fiskalinį susitarimą, didelių nukrypimų nuo vidutinės trukmės laikotarpio plano atveju per nustatytą laikotarpį turėtų būti įgyvendinamos priemonės nukrypimams ištaisyti. Ekonomikos valdymo sistemos reforma sustiprinamos fiskalinės priežiūros ir vykdymo užtikrinimo procedūros, kad būtų įvykdytas įsipareigojimas skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus ir tvarų bei integracinį augimą. Taigi, vykdant ekonomikos valdymo sistemos reformą išlaikomi fiskaliniame susitarime nustatyti pagrindiniai biudžetinės drausmės ir skolos tvarumo tikslai;

(22) valstybėms narėms, kurioms reformuotos sistemos įsigaliojimo metu taikoma perviršinio deficito procedūra, reikalingos pereinamojo laikotarpio nuostatos. Rekomendacijas pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ir įspėjimus pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį, kurie buvo priimti prieš įsigaliojant šiam dalinio keitimo reglamentui, reikia peržiūrėti, kad jie būtų suderinti su iš dalies pakeistomis Reglamento (EB) Nr. 1467/97 nuostatomis. Taip Taryba galėtų nustatyti su tomis naujomis nuostatomis derantį taisomąjį grynųjų išlaidų planą, skirtą valstybėms narėms, kurios ėmėsi veiksmų, negriežtindama perviršinio deficito procedūros;

(23) kadangi deficitu grindžiamos perviršinio deficito procedūros taisyklės lieka nepakitusios (minimalaus metinio struktūrinio pagerėjimo lyginamasis dydis turi būti bent 0,5 % BVP), atsižvelgdama į labai pasikeitusią palūkanų normų aplinką, Komisija pereinamuoju laikotarpiu 2025 m., 2026 m. ir 2027 m. gali pakoreguoti lyginamąjį dydį, kad nebūtų pakenkta teigiamam Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241 ([11]), poveikiui ir būtų atsižvelgta į palūkanų mokėjimų padidėjimą, kai nustato siūlomą taisomąjį planą, susijusį su pirmuoju vidutinės trukmės fiskaliniu struktūriniu planu 2025 m., 2026 m. ir 2027 m. pagal perviršinio deficito procedūrą, jei atitinkama valstybė narė paaiškina, kaip ji užtikrins reformų ir investicijų, sprendžiančių pagrindinius Europos semestro kontekste identifikuotus uždavinius, visų pirma konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, įvykdymą, ir spręs bendrus Sąjungos prioritetus, išdėstytus Reglamente (ES) 2024/1263, laikantis tikslo įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir gynybos pajėgumų stiprinimo tikslo;

(24) todėl Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

(25) atsižvelgiant į Stabilumo ir augimo pakte nustatytą esamą terminą, šis reglamentas turėtų įsigalioti skubos tvarka jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 iš dalies keičiamas taip:

1) 1 ir 2 straipsniai pakeičiami taip:

„*1 straipsnis*

1. Šiame reglamente nustatytos nuostatos, kuriomis siekiama paspartinti ir paaiškinti perviršinio deficito procedūros įgyvendinimą. Perviršinio deficito procedūros tikslas – neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui, o jam susidarius padėti kuo greičiau jį ištaisyti pagal valdžios sektoriaus deficito ir valdžios sektoriaus skolos kriterijus tikrinant, kaip laikomasi biudžetinės drausmės.

([11]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

2. Šiame reglamente dalyvaujančios valstybės narės yra valstybės narės, kurių valiuta yra euro.

3. Vartojamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1263 (*) 2 straipsnyje pateikiamos apibrėžtys.

2 straipsnis

1. Pamatinę vertę viršijantis valdžios sektoriaus deficitas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 126 straipsnio 2 dalies antros įtraukos a punktą laikomas išskirtiniu, jei jis susidaro dėl didelio ekonomikos nuosmukio euro zonoje arba visoje Sąjungoje, kurį nustatė Taryba pagal Reglamento (ES) 2024/1263 25 straipsnį, arba dėl išimtinių aplinkybių, kurių vyriausybė negali kontroliuoti ir kurios daro didelį poveikį atitinkamos valstybės narės viešiesiems finansams, pagal to reglamento 26 straipsnį.

Be to, pamatinės vertės perviršis laikomas laikinu, jeigu Komisijos pateiktos biudžeto prognozės rodo, kad pasibaigus pirmoje pastraipoje nurodytam dideliam ekonomikos nuosmukiui arba išskirtinėmis aplinkybėms deficitas bus mažesnis už pamatinę vertę.

2. Jei valdžios sektoriaus skolos ir bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) santykis viršija pamatinę vertę, jis laikomas pakankamai sumažėjusiu ir tinkamu tempu artėjančiu prie pamatinės vertės pagal SESV 126 straipsnio 2 dalies b punktą, jeigu atitinkama valstybė narė laikosi savo grynųjų išlaidų plano, nustatyto Tarybos.

Komisija parengia pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį, jei valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis viršija pamatinę vertę, biudžetas nėra beveik subalansuotas arba yra biudžeto perteklius ir jei valstybės narės kontrolės sąskaitoje užfiksuoti nuokrypiai viršija:

a) arba 0,3 procentinio punkto BVP kasmet,

b) arba 0,6 procentinio punkto BVP iš viso.

3. Rengdama pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį, Komisija atsižvelgia į visus svarbius veiksnius, kaip nurodyta tame straipsnyje, tiek, kiek jie turi didelės įtakos vertinant, ar atitinkama valstybė narė laikosi deficito ir skolos kriterijų.

SESV 126 straipsnio 3 dalyje nurodytame pranešime atitinkamai aprašomi:

a) valstybės skolos iššūkių mastas, remiantis Reglamento 2024/1263 10 straipsnyje nurodyta metodika, valdžios sektoriaus skolos pozicijos ir jos finansavimo pokyčiai, taip pat susiję rizikos veiksniai, visų pirma skolos grąžinimo termino struktūra, skolos valiuta ir neapibrėžtieji įsipareigojimai, įskaitant visus dėl visuomenės senėjimo ir privačiojo sektoriaus įsiskolinimo atsirandančius numanomus įsipareigojimus;

b) vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto būklės pokyčiai, įskaitant visų pirma faktinio nukrypimo nuo grynųjų išlaidų plano, nustatyto Tarybos, dydžio metinę ir sukauptąją vertes, kaip matyti iš kontrolės sąskaitos;

c) vidutinės trukmės laikotarpio ekonominės būklės pokyčiai, įskaitant augimo potencialą, infliacijos ir ciklinius pokyčius, palyginti su prielaidomis, kuriomis grindžiamas grynųjų išlaidų planas, nustatytas Tarybos;

d) reformų ir investicijų, įskaitant visų pirma politikos, kuria siekiama užkirsti kelią makroekonominiam disbalansui ir jį panaikinti, ir politikos, kuria siekiama įgyvendinti bendrą Sąjungos ekonomikos augimo ir užimtumo strategiją, be kita ko, kuri remiama pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241 (**), įgyvendinimo pažanga ir bendra viešųjų finansų kokybė, visų pirma nacionalinių biudžeto sistemų veiksmingumas;

e) valdžios sektoriaus investicijų į gynybą padidinimas, kai taikytina, taip pat atsižvelgiant į karinės įrangos išlaidų įrašymo į sąskaitas laiką.

Komisija tinkamai ir akivaizdžiai atsižvelgia į visus kitus veiksnius, kurie, atitinkamos valstybės narės nuomone, yra svarbūs siekiant visapusiškai įvertinti, kaip laikomasi deficito ir skolos kriterijų, ir kuriuos valstybė narė nurodė Tarybai ir Komisijai. Tokiu atveju ypač atsižvelgiama į finansinius įnašus, skirtus tarptautiniam solidarumui skatinti ir Sąjungos bendriems prioritetams, nurodytiems Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnio c punkte, siekti.

4. Taryba ir Komisija atlieka visų svarbių veiksnių suderintą bendrą vertinimą, kuriame konkrečiai nurodoma, kokį poveikį jie, kaip sunkinantieji ar švelninantieji veiksniai, daro vertinant, kaip laikomasi deficito ir (arba) skolos kriterijų. Jeigu valstybė narė susiduria su dideliais valstybės skolos iššūkiais, kaip nurodyta šio straipsnio 3 dalies antros pastraipos a punkte, tai laikoma itin svarbiu sunkinančiu veiksniu. Palankūs cikliniai ekonominiai, biudžeto ir finansiniai pokyčiai nelaikomi švelninančiais veiksniais, o nepalankūs pokyčiai gali būti laikomi švelninančiais veiksniais.

Jeigu vertinant, kaip laikomasi reikalavimų pagal deficito kriterijų, valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP viršija pamatinę vertę, sprendimo dėl perviršinio deficito susidarymo priėmimo etapais, kaip numatyta SESV 126 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse, į tuos veiksnius atsižvelgiama tik jeigu visiškai įvykdoma dviguba pagrindinio principo sąlyga: prieš atsižvelgiant į šiuos svarbius veiksnius valdžios sektoriaus deficitas išlieka artimas pamatinei vertei ir pamatinės vertės perviršis yra laikinas.

Tačiau į tuos veiksnius atsižvelgiama sprendimo dėl perviršinio deficito susidarymo priėmimo etapais vertinant, kaip laikomasi reikalavimų pagal skolos kriterijų.

5. Jeigu pagal Reglamento (ES) 2024/1263 25 ir 26 straipsnius valstybėms narėms leidžiama nukrypti nuo jų grynųjų išlaidų plano, Komisija ir Taryba, atlikdamos savo vertinimą, gali nuspręsti nedaryti išvados, kad susidarė perviršinis deficitas.

6. Jeigu veikdama pagal SESV 126 straipsnio 6 dalį Taryba nusprendžia, kad valstybėje narėje yra susidaręs perviršinis deficitas, Taryba ir Komisija kituose SESV 126 straipsnio procedūros etapuose atsižvelgia į šio straipsnio 3 dalyje nurodytus svarbius veiksnius, kadangi jie daro įtaką padėčiai atitinkamoje valstybėje narėje, be kita ko, kaip nurodyta šio reglamento 5 straipsnio 2 dalyje, visų pirma nustatydamos perviršinio deficito ištaisymo terminą ir ilgainiui tą terminą pratęsdamos. Tačiau į tuos svarbius veiksnius neatsižvelgiama priimant Tarybos sprendimą pagal SESV 126 straipsnio 12 dalį dėl kai kurių arba visų jos sprendimų pagal SESV 126 straipsnio 6–9 ir 11 dalis panaikinimo.

(*) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

(**) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57 2021 2 18, p. 17).“;

2) 3 straipsnis pakeičiamas taip:

„3 straipsnis

1. Per dvi savaites nuo tada, kai Komisija priima pranešimą, parengtą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį, Ekonomikos ir finansų komitetas, vadovaudamasis SESV 126 straipsnio 4 dalimi, apie jį parengia nuomonę.

2. Jeigu Komisija, visapusiškai atsižvelgusi į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą nuomonę, mano, kad yra susidaręs perviršinis deficitas, ji pateikia nuomonę ir pasiūlymą Tarybai pagal SESV 126 straipsnio 5 ir 6 dalis ir apie tai informuoja Europos Parlamentą.

3. Taryba paprastai per keturis mėnesius nuo duomenų pateikimo datų, nustatytų Tarybos reglamento (EB) Nr. 479/2009 (*) 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse, pagal SESV 126 straipsnio 6 dalį nusprendžia, ar yra susidaręs perviršinis deficitas. Jei Taryba nusprendžia, kad perviršinis deficitas yra susidaręs, ji kartu pateikia rekomendacijas atitinkamai valstybei narei pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį. Taryba savo sprendimus pagal SESV 126 straipsnio 6 dalį skelbia viešai.

4. Pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį pateiktoje Tarybos rekomendacijoje nustatomas maksimalus šešių mėnesių laikotarpis, per kurį atitinkama valstybė narė turi imtis veiksmingų priemonių. Atsižvelgiant į padėties rimtumą, gali būti nustatomas trijų mėnesių laikotarpis, per kurį turi būti imtasi veiksmingų priemonių. Tarybos rekomendacijoje taip pat nustatomas perviršinio deficito ištaisymo terminas.

Be to, rekomendacijoje Taryba prašo valstybės narės įgyvendinti taisomąjį grynųjų išlaidų planą, kuriuo užtikrinama, kad iki rekomendacijoje nustatyto termino valdžios sektoriaus deficitas išliktų mažesnis už pamatinę vertę arba būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už pamatinę vertę.

Jeigu perviršinio deficito procedūra buvo pradėta remiantis deficito kriterijumi, tais metais, kuriais numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas viršys pamatinę vertę, taisomasis grynųjų išlaidų planas turi atitikti minimalų metinį struktūrinį koregavimą, kurio lyginamasis dydis būtų bent 0,5 % BVP.

Jeigu perviršinio deficito procedūra buvo pradėta remiantis skolos kriterijumi, taisomasis grynųjų išlaidų planas turi būti bent toks pat griežtas kaip grynųjų išlaidų planas, Tarybos nustatytas pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį, ir juo paprastai turi būti taisomi susikaupę kontrolės sąskaitos nukrypimai iki Tarybos nustatyto termino.

5. Iki šio straipsnio 4 dalyje nustatyto termino atitinkama valstybė narė Tarybai ir Komisijai pateikia ataskaitą dėl priemonių, kurių imtasi atsižvelgiant į Tarybos rekomendaciją pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį. Ataskaitoje nurodomi valdžios sektoriaus išlaidų bei pajamų ir diskrecinių priemonių tiek išlaidų, tiek pajamų srityje tikslai, atitinkantys Tarybos rekomendaciją, taip pat informacija apie priemones, kurių imtasi tiems tikslams pasiekti, ir tų priemonių pobūdį. Valstybė narė ataskaitą skelbia viešai. Valstybė narė gali paprašyti atitinkamos nepriklausomos fiskalinės institucijos parengti neprivalomą atskirą ataskaitą dėl priemonių, kurių imtasi ir kurios numatytos tikslams pasiekti, pakankamumo.

6. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali nuspręsti priimti patikslintą rekomendaciją pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, jeigu:

a) atsižvelgiant į tokią rekomendaciją imtasi veiksmingų priemonių ir taikomos Reglamento (ES) 2024/1263 26 straipsnyje nurodytos sąlygos arba

b) taikomos Reglamento (ES) 2024/1263 25 straipsnyje nurodytos sąlygos.

Patikslintoje rekomendacijoje perviršinio deficito ištaisymo terminas visų pirma gali būti pratęstas paprastai dar vieniems metams.

(*) 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 479/2009 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties priede pateikto Protokolo dėl perviršinio deficito procedūros taikymo (OL L 145, 2009 6 10, p. 1).“;

3) 4 straipsnis pakeičiamas taip:

„4 straipsnis

1. Spręsdama, ar buvo imtasi veiksmingų priemonių atsižvelgiant į jos rekomendacijas, pateiktas pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, Taryba vadovaujasi atitinkamos valstybės narės pagal šio reglamento 3 straipsnio 5 dalį pateikta ataskaita bei jos įgyvendinimu ir kitais atitinkamos valstybės narės vyriausybės viešai paskelbtais ir pakankamai detaliais sprendimais.

Jeigu pagal SESV 126 straipsnio 8 dalį Taryba nustato, kad atitinkama valstybė narė nesiėmė veiksmingų priemonių, ji pateikia atitinkamą ataskaitą Europos Vadovų Tarybai.

2. Taryba sprendimą pagal SESV 126 straipsnio 8 dalį viešai paskelbti savo rekomendacijas, kuriose nustatyta, kad nebuvo imtasi veiksmingų priemonių, priima iš karto pasibaigus laikotarpiui, nustatytam pagal šio reglamento 3 straipsnio 4 dalį.“;

4) 5 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Visi Tarybos sprendimai pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį įspėti atitinkamą dalyvaujančią valstybę narę, kad ji imtųsi priemonių deficitui sumažinti, priimami per du mėnesius nuo tos dienos, kurią Taryba pagal SESV 126 straipsnio 8 dalį priėmė sprendimą, kuriuo nustatoma, kad veiksmingų priemonių imtasi nebuvo. Įspėjime Taryba prašo valstybės narės įgyvendinti taisomąjį grynųjų išlaidų planą pagal šio reglamento 3 straipsnio 4 dalyje nustatytus reikalavimus. Taryba taip pat nurodo priemones, kurios padėtų įgyvendinti taisomąjį grynųjų išlaidų planą.“;

b) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali nuspręsti priimti patikslintą įspėjimą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį, jeigu:

a) atsižvelgiant į tokį įspėjimą imtasi veiksmingų priemonių ir taikomos Reglamento (ES) 2024/1263 26 straipsnyje nurodytos sąlygos arba

b) taikomos Reglamento (ES) 2024/1263 25 straipsnyje nurodytos sąlygos.

Patikslintame įspėjime perviršinio deficito ištaisymo terminas visų pirma gali būti pratęstas paprastai dar vieniems metams.“;

5) 6 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Spręsdama, ar buvo imtasi veiksmingų priemonių atsižvelgiant į jos įspėjimą, pateiktą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį, Taryba vadovaujasi atitinkamos valstybės narės pagal šio reglamento 5 straipsnio 1a dalį pateikta ataskaita bei jos įgyvendinimu ir kitais atitinkamos valstybės narės vyriausybės viešai paskelbtais ir pakankamai detaliais sprendimais. Atsižvelgiama į Komisijos pagal šio reglamento 10a straipsnį atlikto priežiūros vizito rezultatus.“;

6) 8 straipsnis pakeičiamas taip:

„8 straipsnis

1. Visi Tarybos sprendimai pagal SESV 126 straipsnio 11 dalį dėl poveikio priemonių sugriežtinimo priimami ne vėliau kaip per du mėnesius nuo Reglamente (EB) Nr. 479/2009 nustatytų duomenų pateikimo datų.

2. Visi Tarybos sprendimai pagal SESV 126 straipsnio 12 dalį panaikinti kai kuriuos ar visus savo sprendimus priimami kuo greičiau, bet kiekvienu atveju ne vėliau kaip per du mėnesius nuo Reglamente (EB) Nr. 479/2009 nustatytų duomenų pateikimo datų.

3. Tarybos sprendimas pagal SESV 126 straipsnio 12 dalį priimamas tik tuo atveju, jei deficitas sumažėja iki mažesnės už pamatinę vertę, o Komisija numato, kad jis toks liks einamaisiais ir kitais metais, ir, kai perviršinio deficito procedūra buvo pradėta remiantis skolos kriterijumi, o atitinkama valstybė narė laikėsi Tarybos pagal šio reglamento 3 straipsnio 4 dalį arba 5 straipsnio 1 dalį nustatyto taisomojo grynųjų išlaidų plano.“;

7) 9 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Perviršinio deficito procedūra sustabdoma, jeigu:

a) atitinkama valstybė narė veikia laikydamasi rekomendacijų, pateiktų jai pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį,

b) atitinkama dalyvaujanti valstybė narė veikia atsižvelgdama į įspėjimus, pateiktus jai pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį.“;

8) 10 straipsnis pakeičiamas taip:

„10 straipsnis

1. Taryba ir Komisija nuolat stebi, kaip įgyvendinamos priemonės, kurių:

— imasi atitinkama valstybė narė, atsižvelgdama į rekomendacijas, pateiktas jai pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį,

— imasi atitinkama dalyvaujanti valstybė narė, atsižvelgdama į įspėjimus, pateiktus jai pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį.

2. Jeigu dalyvaujanti valstybė narė priemonių neįgyvendina arba jeigu Taryba mano, kad priemonės, kurių buvo imtasi, yra netinkamos, Taryba nedelsdama priima sprendimą atitinkamai pagal SESV 126 straipsnio 9 arba 11 dalį.

3. Jeigu pagal Reglamentą (EB) Nr. 479/2009 pateikti faktiniai duomenys rodo, kad dalyvaujanti valstybė narė neištaisė perviršinio deficito per laikotarpį, kuris nurodytas arba rekomendacijose, pateiktose jai pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, arba įspėjimuose, pateiktuose jai pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį, Taryba nedelsdama priima sprendimą atitinkamai pagal SESV 126 straipsnio 9 arba 11 dalį.“;

9) 10a straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Atsižvelgdama į šio reglamento tikslus, Komisija užtikrina nuolatinį dialogą su valstybių narių institucijomis. Tuo tikslu Komisija visų pirma vykdo vizitus, skirtus faktinei ekonominei padėčiai valstybėje narėje įvertinti ir rizikai ar sunkumams, su kuriais susiduriama siekiant šio reglamento tikslų, nustatyti, ir sudaro sąlygas keistis nuomonėmis su kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant nacionalines nepriklausomas fiskalines institucijas.“;

b) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Tarybai priėmus įspėjimą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį ir atitinkamos valstybės narės parlamento prašymu Komisija gali pateikti ekonominės ir fiskalinės padėties valstybėje narėje vertinimą. Valstybėms narėms, kurioms pateiktos rekomendacijos ir įspėjimai vadovaujantis sprendimu pagal SESV 126 straipsnio 8 dalį ir sprendimais pagal SESV 126 straipsnio 11 dalį, stebėsenos vietoje tikslais gali būti taikoma griežtesnė priežiūra. Atitinkamos valstybės narės suteikia visą informaciją, būtiną vizitui parengti ir atlikti.“;

10) 12 straipsnis pakeičiamas taip:

„12 straipsnis

1. Baudos sumą šešių mėnesių laikotarpiu sudaro iki 0,05 % ankstesnių metų naujausiai apskaičiuoto BVP ir ji mokama kas šešis mėnesius tol, kol Taryba įvertina, kad atitinkama valstybė narė ėmėsi veiksmingų priemonių atsižvelgdama į įspėjimą, pateiktą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį.

2. Kiekvieną šešių mėnesių laikotarpį po baudos nustatymo laikotarpio iki tol, kol bus panaikintas sprendimas dėl perviršinio deficito susidarymo, Taryba įvertina, ar atitinkama dalyvaujanti valstybė narė ėmėsi veiksmingų priemonių, atsižvelgdama į Tarybos įspėjimą, pateiktą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį. Šiame kas šešis mėnesius atliekamame vertinime Taryba, vadovaudamasi SESV 126 straipsnio 11 dalimi, nusprendžia sugriežtinti poveikio priemones, nebent atitinkama dalyvaujanti valstybė narė būtų atsižvelgusi į Tarybos įspėjimą.“;

11) 14 ir 15 straipsniai pakeičiami taip:

„14 straipsnis

Taryba, vadovaudamasi SESV 126 straipsnio 12 dalimi, panaikina SESV 126 straipsnio 11 dalies pirmoje ir antroje įtraukose nurodytas poveikio priemones, atsižvelgdama į atitinkamos dalyvaujančios valstybės narės pažangos, padarytos taisant perviršinį deficitą, mastą.

15 straipsnis

Taryba, vadovaudamasi SESV 126 straipsnio 12 dalimi, panaikina visas neįgyvendintas poveikio priemones, jeigu panaikinamas sprendimas dėl perviršinio deficito susidarymo. Pagal šio reglamento 12 straipsnį paskirtos baudos atitinkamai dalyvaujančiai valstybei narei nekompensuojamos.“;

12) 16 straipsnis pakeičiamas taip:

„16 straipsnis

12 straipsnyje nurodytos baudos sudaro Sąjungos biudžeto bendrąsias pajamas.“;

13) 17 straipsnis išbraukiamas.

14) 17a straipsnis pakeičiamas taip:

„17a straipsnis

1. Ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d., o vėliau kas penkerius metus Komisija paskelbia šio reglamento taikymo ataskaitą.

Toje ataskaitoje:

a) apžvelgiamas šio reglamento veiksmingumas siekiant jo tikslo, nurodyto 1 straipsnio 1 dalyje, ir

b) pažanga, padaryta siekiant užtikrinti glaudesnį valstybių narių ekonominės politikos koordinavimą ir tvarią ekonominės veiklos rezultatų konvergenciją laikantis SESV.

2. Atitinkamais atvejais prie 1 dalyje nurodytos ataskaitos pridedamas pasiūlymas iš dalies pakeisti šį reglamentą.

3. 1 dalyje nurodyta ataskaita perduodama Europos Parlamentui ir Tarybai.“;

15) įterpiamas šis straipsnis:

„*17b straipsnis*

Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, 2024 m. balandžio 30 d. priima patikslintą rekomendaciją pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį arba patikslintą įspėjimą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį, skirtą valstybėms narėms, kurioms pateikta rekomendacija pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį arba įspėjimas pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį ir kurios ėmėsi veiksmingų priemonių.

Ji priima patikslintą rekomendaciją arba įspėjimą kartu su rekomendacija pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį, kurioje nustatomas grynųjų išlaidų planas.“;

16) priedas išbraukiamas.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Liuksemburge 2024 m. balandžio 29 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

D. CLARINVAL